

บทที่ 2

แนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัย
ของประชาชนจังหวัดตราดในเมืองและชนบท ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวความคิดและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความทันสมัย และการทำให้ทันสมัย
2. แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการพัฒนา ความทันสมัย

แนวความคิดเกี่ยวกับความทันสมัยและการทำให้ทันสมัย

การทำให้ทันสมัยแตกต่างจากคำว่าความทันสมัย ตรงที่ว่า การทำให้ทันสมัย
เป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่คุณลักษณะที่เรียกว่า ความทันสมัย ส่วนคำว่าความทันสมัย
นั้นเป็นคุณลักษณะที่พบเห็นเหมือน ๆ กันทั่วไปในประเทศที่ก้าวหน้าที่สุดทางเทคนิค การ
เมือง เศรษฐกิจ และสังคม (เสถียร เขยประทับ 2526 : 107)

นักวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ มักจะมองกระบวนการที่จะนำไปสู่คุณลักษณะ
ความทันสมัยแตกต่างกันออกไปตามแนวความคิดในสาขาวิชาของตน เช่น

ซีริล แบลค (Cyril Black) ซึ่งเป็นนักประวัติศาสตร์ ได้ให้ความเห็นว่า
สังคมสมัยใหม่คือสังคมที่มีความก้าวหน้าของความรู้ใหม่ ๆ และมีบุคคลที่มีความสามารถ
ในอันที่จะเข้าใจความลึกลับของธรรมชาติ และสามารถประยุกต์ความรู้ใหม่ ๆ นี้เพื่อ
ประโยชน์ต่อกิจกรรมของมนุษย์

เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) ได้มองในทัศนะของ
นักจิตวิทยาว่า การพึ่งตนเองและการมีจิตใจที่จะทำอะไรให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นคุณสมบัตินี้
สำคัญของคนสมัยใหม่

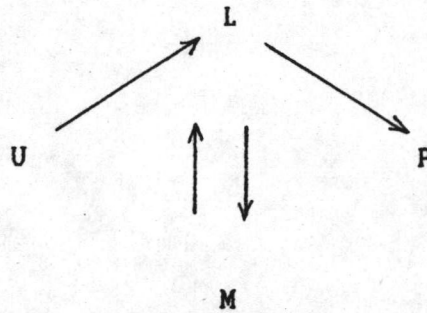
อาร์โนล แอนเดอร์สัน (Arnold Anderson) และเอ็ดเวิร์ด ชิล (Edward Shils) เน้นคุณลักษณะความทันสมัยในระดับบุคคลที่การพัฒนาทักษะ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ภายในตัวบุคคล

วิลเบอร์ท อี มัวร์ (Wibert E. Moore, 1965 : 89) ได้ให้คำนิยาม การทำให้ทันสมัยว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงจากแบบดั้งเดิมมาเป็นระบบของเทคโนโลยี และการจัดองค์การอย่างมีระเบียบกฎเกณฑ์ในสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่เจริญก้าวหน้าของเศรษฐกิจ จนกระทั่งมีความมั่นคงทางด้านการเมืองเช่นเดียวกับประเทศ ตะวันตก

เอฟเวอร์เรทท์ เอ็ม โรเจอร์ส (Everett M. Rogers, 1969 : 102) ให้คำนิยามว่าการทำให้ทันสมัย หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเปลี่ยนสภาพการดำเนิน ชีวิตจากแบบโบราณมาเป็นแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น

เดเนียล เลอร์เนอร์ (Daniel Lerner, 1968 : 60) ได้เสนอแนว ความคิดว่า เมื่อมีการขยายตัวของชุมชนจนกลายเป็นเมือง (Urbanization) จะ ช่วยให้เกิดการพัฒนาทางด้านการเรียนรู้ กล่าวคือ ระดับการรู้หนังสือที่สูงขึ้นจะทำให้ การเปิดรับสื่อมวลชนแพร่หลายมากขึ้น และเมื่อชุมชนมีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีมากขึ้น สังคมจะขยายขอบข่ายของสื่อมวลชน ผลที่ตามมาคือจะช่วยยกระดับการ รู้หนังสือมากขึ้นด้วย ซึ่งจะกระตุ้นให้ความสนใจและเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนาทาง ด้านเศรษฐกิจและการเมืองมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจัดว่าเป็นเป้าหมาย สำคัญของสังคมสมัยใหม่ เฟรย์ (Frederic Frey) ได้เสนอแผนภาพแสดงความ สัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ตามแนวความคิดของเลอร์เนอร์ไว้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ตามแนวความคิดของ
เลอว์นเนอร์

U หมายถึง การทำให้เป็นเมือง (Urbanization)

L หมายถึง การรู้หนังสือ (Literacy)

M หมายถึง การเปิดรับสื่อมวลชน (Mass Media Exposure)

P หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและเศรษฐกิจ (Political and Economic Participation)

จางค์ อติวัฒน์สิทธิ์ ได้กล่าวถึงความทันสมัย (modernization) ว่า มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความทันสมัยไปต่าง ๆ ซึ่งบางกรณีก็อาจไม่ถูกต้องนัก กล่าวโดยสรุปได้ว่า

1. กระบวนการความทันสมัย ไม่ใช่จะศึกษาได้จากแง่เดียวหรือใช้ตรรกะนี้ อย่างหนึ่งอย่างใดเป็นเครื่องวัด เช่น เราไม่อาจกล่าวได้ว่าคนที่บุคคลมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้นนั้นหมายความว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ทันสมัย เหมือนอย่างที่ว่าโรเจอร์สตั้งข้อสังเกตว่า "กระบวนการทันสมัยนี้รวมเอาการปะทะสังสรรค์ของปัจจัยหลายอย่าง เพราะพฤติกรรมของมนุษย์สามารถจะวัดได้มากกว่าหนึ่งลักษณะ"

2. ความทันสมัย บ่อยทีเดียวที่เชื่อกันว่าเหมือนกับกระบวนการที่เป็นอยู่ใน ตะวันตก (Westernization, Europeanization หรือ Americanization)

เพราะคิดกันว่า ความทันสมัยมีกำเนิดมาจากตะวันตก ยุโรปหรืออเมริกา และทัศนะดังกล่าวแพร่สะบัดไปกว้างขวางมากในหมู่ประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งพยายามเลียนแบบกระบวนการพัฒนาประเทศเหมือนอย่างประเทศตะวันตก แต่โดยที่จริงแล้วความทันสมัยนั้นไม่ได้หมายถึงการปฏิบัติตามแบบยุโรปหรืออเมริกา หากเป็นการส่งเสริมชีวิตแบบเก่าและแบบใหม่ให้เข้าด้วยกัน เพราะสิ่งใหม่ ๆ ไม่จำเป็นต้องมาจากตะวันตกหรือยุโรป และการปรับปรุงเอาวัฒนธรรมจากประเทศพัฒนาแล้ว ไม่จำเป็นต้องให้ประเทศที่รับเอาจำลองตามแบบของประเทศแหล่งให้วัฒนธรรม เพราะส่วนใหญ่จะต้องมีการดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศที่รับเอาก่อน ดังนั้นความทันสมัยในความหมายนี้จึงไม่จำเป็นต้องนิยามตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเท่านั้นสามารถจะหมายถึงการเรียนรู้วิธีดัดแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมด้วย

3. ความทันสมัย บ่อยทีเดียวที่เชื่อกันว่าทุกลักษณะของความทันสมัยเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งการตัดสินใจเกี่ยวกับค่านิยมนี้เป็นการพูดง่ายเกินไป โดยที่ไม่ใช่ลักษณะทุกอย่างของความทันสมัยเป็นสิ่งดี เพราะความทันสมัยนำเอาการเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจจะก่อให้เกิดไม่เพียงแต่ผลดีเท่านั้น แต่ยังนำเอาความขัดแย้ง ความเจ็บปวด และสิ่งที่ไม่ประโยชน์อย่างอื่นมาด้วยอีกมาก และเราอาจจะศึกษาความทันสมัยได้จากสี่ระบบคือ

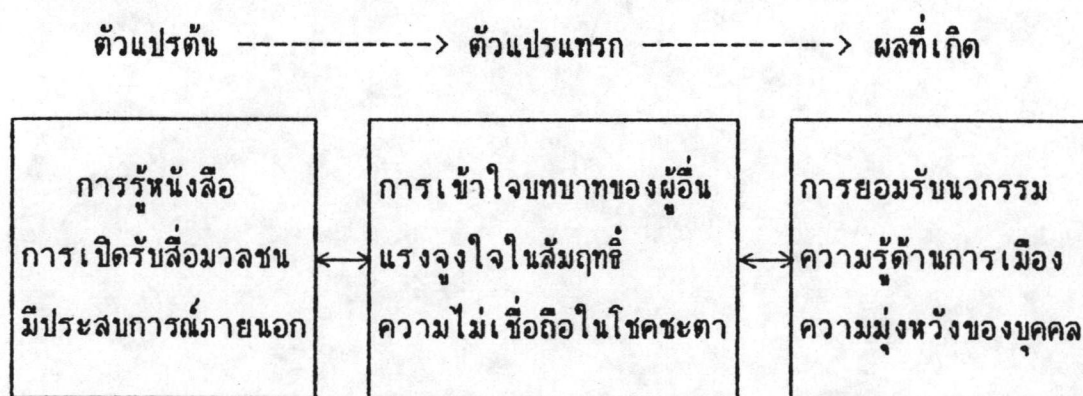
1. ระบบวัฒนธรรม
2. ระบบสังคม
3. ระบบจิตวิทยา
4. ระบบประวัติศาสตร์หรือสภาพแวดล้อม

ซึ่งในระบบจิตวิทยาของความทันสมัยเกี่ยวข้องกับลักษณะทางจิตวิทยาของบุคคลในปัจจุบันโดยเฉพาะ เช่น ตามทัศนะของกันเนอร์ ไมล์เดอร์ (Gunnar Myrdal) คนสมัยใหม่นั้นคือคนที่มีประสิทธิภาพ ขยัน เป็นระเบียบ ตรงเวลา ซื่อตรงต่องาน มีเหตุผลในการตัดสินใจและการกระทำ เตรียมตัวพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง มีความฉับไวต่อโอกาส มีจิตใจกล้าลงทุน ไว้วางใจตัวเอง เชื่อมั่นในตัวเอง มีความร่วมมือ และมี

สายตายาว เป็นต้น อเล็ก อินเคเลส (Alex Inkeles) ก็ตีความหมายตามแนวทัศน์คติและความรู้สึกของบุคคลในทำนองเดียวกัน

ต่อมา โรเจอร์ส (Rogers , 1996 : 102) ได้ศึกษาถึงกระบวนการที่ทำให้บุคคลซึ่งอยู่ในสังคมแบบดั้งเดิมกลายเป็นคนทันสมัย โดยศึกษาชาวนาในกลุ่มประเทศละตินอเมริกา ซึ่งโรเจอร์สได้เสนอแนวความคิดเอาไว้หลายประการ กล่าวคือ ปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลมีความทันสมัยนั้นขึ้นอยู่กับความรู้หนังสือ (Literacy) การเปิดรับสื่อมวลชน (Mass Media Exposure) การมีประสบการณ์ภายนอกสังคม (Cosmopolitaness) การเข้าใจบทบาทของผู้อื่น (Empathy) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Acheivement Motivation) ความไม่เชื่อถือในโชคชะตา (Fatalism) การยอมรับนวัตกรรม (Innovativeness) ความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) และความมุ่งหวัง (Aspiration) ของบุคคลนั้น ดังแบบจำลอง (Paradigm) ต่อไปนี้

แผนภาพ แบบจำลอง ตามแนวความคิดของ โรเจอร์ส ในเรื่องความทันสมัย และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย

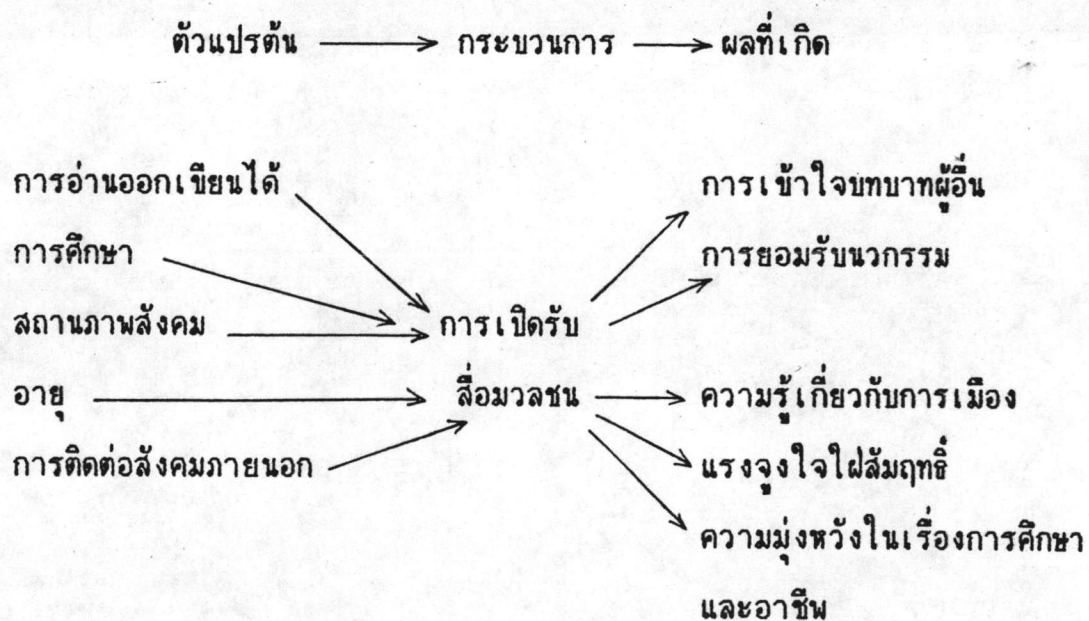

สรุปได้ว่า การรู้หนังสือ การเปิดสื่อมวลชน และการมีประสบการณ์ภายนอกสังคมจะช่วยให้บุคคลมีความกล้าที่จะรับนวัตกรรม แสวงหาความรู้ทางการเมือง และมีความมุ่งหวังในชีวิตซึ่งเกิดขึ้นโดยมีแรงผลักดันจากคุณลักษณะทางจิตวิทยา อันได้แก่การ

เข้าใจบทบาทของผู้อื่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความไม่เชื่อถือโชคชะตารวมอยู่ด้วย จึงทำให้บุคคลนั้นเปลี่ยนเป็นคนทันสมัย (modernman)

นอกจากนี้ โรเจอร์ส (Rogers) ยังได้ทำการศึกษามหาชนของสื่อมวลชน ในฐานะที่เป็นปัจจัย ซึ่งอยู่ระหว่างกลางหรือตัวแปรแทรก (Intervening Variable) ในกระบวนการทำให้ทันสมัย (Modernization) อีกด้วย โดยพิจารณาได้จากแบบจำลองต่อไปนี้

แผนภาพแบบจำลองตามแนวความคิดของ โรเจอร์ส ในเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อความทันสมัย

จากแบบจำลองข้างต้นนี้สรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้คนมีความทันสมัย ทั้งนี้เพราะบุคคลที่รู้หนังสือมีการศึกษาดี มีสถานภาพทางสังคมสูง มีอายุพอสมควร และมีประสบการณ์ภายนอกสังคมจะเปิดรับสื่อมวลชน และจากการเปิดรับสื่อมวลชนนี้เอง นำมาสู่ความเป็นคนทันสมัย คือ

สามารถที่จะเข้าใจบทบาทของผู้อื่นได้ มีความกล้าที่จะยอมรับนวัตกรรม มีความรู้ทางด้านการเมือง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และมีความมุ่งมั่นในด้านการศึกษาและอาชีพด้วย ซึ่งจากแผนภาพนี้แสดงว่า การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสำคัญต่อการทำให้ทันสมัย

ในปี 1976 อเล็ก อินเคเลส และคณะ (Alex Inkeles and David Horton Smith, 1976 : 19-32) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบประเทศอาเจนตินา ชิลี ปากีสถาน ตะวันออก อินเดีย อิสราเอล และไนจีเรีย ในปี 1976 ว่ามีความทันสมัยแตกต่างกันเพียงใด โดยได้ศึกษาเปรียบเทียบกลุ่มคน 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ทำงานการกลีกรรม กลุ่มที่เพิ่งจะเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ ๆ กลุ่มที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมานานแล้ว และกลุ่มที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองแต่ไม่ได้ทำงานอุตสาหกรรม อินเคเลสได้เสนอแนวความคิดในเรื่องการทำให้ทันสมัยดังนี้ คือ

ก. การวิเคราะห์ตัวบุคคลหรือปัจจัยภายใน

1. มีความพร้อมในการยอมรับประสบการณ์ใหม่ (Openness to new experience) เช่น การยอมรับการคุมกำเนิด การยอมรับในเรื่องการสุขาภิบาล หรือการใช้เมล็ดพืชชนิดใหม่ หรือการใช้ปุ๋ย การใช้ยานชนิดใหม่ การทำความรู้จักกับคนแปลกหน้า เป็นต้น ถ้าหากบุคคลมีความพร้อมในเรื่องนี้มาก เขาก็จะเป็นคนทันสมัยมากขึ้น

2. มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Readiness for social change) บุคคลที่อยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนา ถ้าหากว่าเขามีการยอมรับในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสังคม แสดงว่าเป็นคนทันสมัย

3. มีความสามารถในการขยายขอบเขตความคิดเห็น (Growth of opinion) ถ้าบุคคลสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผลกับสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อม โดยที่ตนเองสามารถคิดถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว แม้จะไม่ได้เกิดในชุมชนนั้น ถ้าหากเราสามารถทำให้ความคิดเห็นนั้นกว้างไกลออกไปได้ก็จะเป็นคนทันสมัย

4. สนใจในข่าวสารข้อเท็จจริงต่าง ๆ (Interest of facts and information) บุคคลที่ทันสมัยจะต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น ที่จะรับทราบข่าวสารเสมอ

5. เห็นคุณค่าของเวลา (Valuing of time) เวลาเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับคนทันสมัย เพราะว่าบุคคลที่ทันสมัยควรจะอยู่ในโลกของปัจจุบัน คิดถึงอนาคตมากกว่าคิดถึงอดีต

6. เชื่อในความสามารถของมนุษย์ (Sense of efficiency) ความมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับเรื่องความสามารถที่จะเรียนรู้ และควบคุมสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตัวของเขาได้ มีเป้าหมายในชีวิตเป็นของตนเอง มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตัวเอง

7. มีความสามารถในการคาดคะเนเหตุการณ์ และเข้าใจบทบาทของผู้อื่น เชื่อในหลักและเหตุผล (Calculability) ความเชื่อถือในสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล เช่น เชื่อในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมของมนุษย์อย่างมีเหตุผล

8. มีการวางแผน (Planning) คนที่ทันสมัยนั้นจะต้องเป็นคนที่รู้จักวางแผนระยะยาวทั้งในด้านกิจกรรมของชุมชน และในด้านชีวิตส่วนตัวของเขาเองด้วย

9. เห็นคุณค่าของทักษะและความชำนาญต่าง ๆ (Valuing of technical skill) มีค่านิยมที่ดีและยอมรับต่อการใช้ทักษะในสาขาอาชีพ

10. ความมุ่งหวังหรือทะเยอทะยานในด้านการศึกษาและทางด้านอาชีพ (Educational and occupational aspirations) คนที่ทันสมัยจะสนใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูง และมีความต้องการที่จะให้บุตรของตนเองประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นอาชีพที่เข้ากันกับวิถีชีวิตแบบใหม่ด้วย

11. ความตระหนักและเคารพในตัวของบุคคลอื่น (Awareness of and respect for the dignity of others) เป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนทันสมัย เพราะการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นโดยให้เกียรตินั้นเป็นคุณสมบัติที่น่าปรารถนาในสังคมปัจจุบันไม่ว่าบุคคลนั้น ๆ จะอยู่ในสถานะที่สูงกว่าหรือต่ำกว่า

12. มีความเข้าใจในผลผลิตต่าง ๆ เช่น รู้จักเลือกในการตัดสินใจ

(Production understanding)

ข. การวิเคราะห์ในเรื่องปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ

1. ระบบเครือญาติและระบบครอบครัว (Kindship and family)

อเล็ก อินเคลเลส พบว่า คนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมจะมีความรับผิดชอบกับครอบครัวและญาติพี่น้องเป็นอย่างดี สามารถที่จะทำงานเลี้ยงดูครอบครัวได้ดีมากกว่าบุคคลที่ประกอบอาชีพทำนา ซึ่งจะมีฐานะค่อนข้างยากจน
2. สิทธิของสตรีจะมีมากขึ้น (Women's rights) เนื่องจากทัศนคติของผู้ชายเปลี่ยนไปด้วยการยอมรับสถานการณ์และสิทธิสตรีเท่าเทียมของผู้ชาย
3. การควบคุมการเกิดและการจำกัดขนาดครอบครัวให้ลดลง (Birth control or restriction of family size) โดยบุคคลจะมีความพร้อมและทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจำกัดขนาดของครอบครัว
- 4) ความเชื่อในศาสนา (Religious) จะลดลง เมื่อมีการพัฒนาในด้านการศึกษา มีความเชื่อในหลักทางวิทยาศาสตร์ และมีประสบการณ์ในสังคมเมืองมากขึ้น
5. การสื่อสารทั้งในรูปของสื่อมวลชนและอื่น ๆ ในสังคมที่ทันสมัยจะมีความเชื่อในสื่อมวลชนมากกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ นั่นคือความเชื่อถือในตัวบุคคลในชุมชนจะลดลง
6. การให้ความเคารพในตัวผู้สูงอายุหรือการเคารพในอาวุโส (Aging and the aged) จะยังไม่หมดไปจากบุคคลที่อยู่ในสังคมอุตสาหกรรม
7. การเมือง (Politic) คนที่ทันสมัยมักจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการเมืองเป็นอย่างดี
8. การบริโภคนิยม (Consumerism) คนที่ทันสมัยจะรู้จักการใช้จ่าย การซื้อของใช้ดีกว่าคนที่ทันสมัยน้อยกว่า ซึ่งมักจะได้รับคำแนะนำแบบเก่า ๆ ถึงการ

ให้จ่ายสินค้าบริโภคซึ่งไม่ถูกต้อง

9. การจัดช่วงชั้นทางสังคม (Social stratification) คนที่ทันสมัยจะมีความเชื่อว่า การเคลื่อนย้ายทางสังคม (Social mobility) เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ทั้งสำหรับตัวเองและสำหรับบุตรในอนาคต

10. ความผูกพันกับงาน (Work commitment) คนที่ทันสมัยจะยอมรับการทำงานโรงงานอุตสาหกรรมมากกว่าคนไม่ทันสมัย ซึ่งอาจจะไม่ผูกพันกับงาน เช่น มาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมชั่วคราวเท่านั้น

นอกจากนี้ อินเคเลส และสมิท (Alex Inkeles and David Horton Smith 1976 : 352-353) ได้ศึกษากลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนา 6 ประเทศ พบว่า ปัจจัยสำคัญในการทำให้บุคคลเกิดความทันสมัยที่สำคัญที่สุด คือการศึกษาเป็นปัจจัยอันดับแรก รองลงมาคือ การเปิดรับสื่อมวลชน และประสบการณ์การทำงานตามลำดับ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ที่ได้ทำการศึกษาไว้ด้วย ได้แก่

1. ระดับทางเศรษฐกิจ (Economic Level) ซึ่งวัดได้จากการเป็นเจ้าของของใช้ต่าง ๆ
2. ปัจจัยเกี่ยวกับชีวิตหรือปัจจัยประชากร ได้แก่ อายุ สถานภาพ การสมรส และจำนวนบุตร
3. ศาสนา
4. ประสบการณ์ชุมชนเมือง ได้แก่ การติดต่อกับชุมชนเมือง การที่มีที่อยู่อาศัยในชุมชนเมือง
5. การศึกษาของบุตร
6. ประเภทของการทำงาน เช่น กสิกรรม งานอุตสาหกรรม
7. ความทันสมัยของโรงงาน เช่น ขนาดโรงงาน ความทันสมัยของเครื่องมือเครื่องใช้

8. ความแตกต่างระหว่างคนที่อยู่ในชนบทและคนที่อยู่ในเขตเมืองว่าจะมีความทันสมัยที่แตกต่างกันหรือไม่

9. ประสบการณ์ที่ได้รับจากบ้านและโรงเรียน

โจเซฟ เอ คาล (Joseph A. Kahl, 1968 : 14-5, 18-22) ได้สรุปลักษณะทั่ว ๆ เพื่อเปรียบเทียบลักษณะสังคมแบบดั้งเดิมและสังคมแบบทันสมัย ได้แบ่งค่านิยมออกเป็น 14 ประเภท เพื่อใช้เป็นเครื่องวัดว่าบุคคลมีค่านิยมสมัยใหม่เพียงใด ดังนี้คือ

1. การตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Activism) เป็นค่านิยมที่ตรงกันข้ามกับค่านิยมแบบเก่าได้แก่ การเชื่อถือโชคชะตา (Fatalism) ซึ่งมักปรากฏอยู่ในสังคมแบบดั้งเดิม ทั้งนี้เพราะโครงสร้างของสังคมชนบททำให้คนในสังคมนั้นมีประสบการณ์ที่ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ เช่น ลม ฟ้า เป็นต้น ทำให้เกิดการเรียนรู้จากการถ่ายทอดสื่อต่อกันมาก ไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงมักจะเชื่อถือในชะตากรรมมากกว่า ส่วนในสังคมสมัยใหม่ คนมักจะมีค่านิยมที่ตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลง คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

2. การจัดช่วงชั้นของโอกาสก้าวหน้าในชีวิต (Stratification of life chances) ในสังคมสมัยใหม่ คนทุกคนมีโอกาสก้าวหน้าเท่าเทียมกัน โดยพิจารณาบุคคลจากความสามารถที่เขาประสบผลสำเร็จในการทำงานมากกว่าจะพิจารณาจากพื้นฐานเดิม

3. การจัดช่วงชั้นของชุมชน (Community stratification) ในสังคมแบบดั้งเดิมบุคคลจะมีการรับรู้ว่าการปกครองชุมชนนั้น มีผู้เป็นผู้นำได้ไม่กี่คน ส่วนในสังคมและแบบสมัยใหม่นั้นบุคคลจะมีค่านิยมว่าประชาชนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นต่อการปกครองได้

4. งานเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด (Occupation primary) ในสังคมสมัยใหม่บุคคลจะให้ความสำคัญแก่งานที่ทำอยู่ ถึงแม้ว่าจะต้องเสียสละความสุขส่วนตัวบ้างและ

จะมีค่านิยมการประสบความสำเร็จในอาชีพการงาน

5. ความผูกพันกับเครือญาติ (Integration with relatives) คนที่อยู่ในสังคมสมัยใหม่พร้อมที่จะแยกออกจากกลุ่มเครือญาติ เพื่อไปแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิตมากกว่าจะอยู่กับบิดามารดา ญาติพี่น้องเหมือนกับคนที่อยู่ในสังคมดั้งเดิม เพราะจะมีความผูกพันกันมากกว่า

6. ปัจเจกชนนิยม (Individualism) บุคคลที่ทันสมัยจะสามารถคาดคะเนและกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในตนเอง ต่างจากคนในสังคมดั้งเดิม ซึ่งเมื่อตัดสินใจมักจะต้องเกรงใจบุคคลอื่นว่าจะไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจนั้น

7. ความเชื่อในบุคคลอื่น (Trust) บุคคลที่อยู่ในสังคมดั้งเดิมมักจะไม่เชื่อใจบุคคลภายนอก จะไว้วางใจก็เฉพาะเครือญาติเท่านั้น ซึ่งต่างจากคนในสังคมสมัยใหม่ซึ่งจะเต็มใจในการติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ แม้ว่าจะเป็นคนแปลกหน้า

8. การเข้าร่วมในการใช้สื่อมวลชน (Participation in mass media) ในสังคมแบบดั้งเดิม บุคคลมักไม่ค่อยสนใจในข่าวสารต่าง ๆ นอกจากในชุมชนของเขาเอง ซึ่งต่างจากในสังคมสมัยใหม่ที่คนจะให้ความสนใจในเรื่องของข่าวสารต่าง ๆ ที่แพร่ทางสื่อมวลชน

9. องค์กรขนาดใหญ่ (Big companies) คนที่ทันสมัยนิยมการจัดองค์กรอย่างมีระเบียบ มีการวางสายงานอย่างมีระบบ และนิยมที่จะปรับปรุงการทำงานขององค์กรให้ดีขึ้น

10. การทำงานด้วยการใช้แรง (Manual work) คนที่ทันสมัยจะไม่รังเกียจการทำงานด้วยการใช้แรง และจะพยายามปรับปรุงการทำงานด้วยการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยเข้าช่วย

11. ความชอบชีวิตแบบชุมชนเมือง (Preference of urban life) ชุมชนเมืองเป็นแหล่งที่รวมเอาความเจริญด้านต่าง ๆ เข้าไว้ ทำให้คนที่ทันสมัยมักจะ

พอใจที่จะได้มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม และสามารถแสวงหาความชำนาญในกิจการงานต่าง ๆ และสามารถที่จะสมาคมกับบุคคลต่าง ๆ ได้เสมอ

12. ครอบครัวที่ทันสมัย (Family modernism) เป็นลักษณะของบุคคลทันสมัยที่จะนิยมการมีขนาดครอบครัวที่พอเหมาะ รู้จักการคุมกำเนิด และรู้จักบทบาทของครอบครัว รวมทั้งคำนึงถึงบทบาทของสตรีด้วย

13. ความเคร่งศาสนา (Religiosity) คนที่ทันสมัยจะนับถือศาสนาอย่างมีเหตุผล ไม่ใช่นับถือตามบรรพบุรุษหรือเชื่อถือโชคลาง นับถือไสยศาสตร์

14. การเสี่ยง (Risk Taking) บุคคลสมัยใหม่จะกล้าเสี่ยงในการลงทุนการงาน และสามารถแก้ไขปัญหาการงานด้วยความสามารถของตนเอง

จากแนวความคิดดังกล่าวแล้วในข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการทำให้เป็นคนทันสมัยนั้นไม่เพียงแต่อาศัยปัจจัยทางด้านภายนอกเท่านั้น ยังต้องอาศัยปัจจัยภายใน (จิตใจ) เป็นแรงผลักดันทำให้บุคคลนั้นกลายเป็นคนทันสมัย นั่นคือ "แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" ซึ่งเป็นแรงจูงใจทางสังคมประการหนึ่ง และเป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการคาดหวังของบุคคล เมอร์เรย์ (Murray, 1966 : 246) กล่าวถึงความต้องการสัมฤทธิ์ (Achievement Need) ว่าเป็นความต้องการที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการทางจิตใจของมนุษย์ที่จะเอาชนะอุปสรรค กระทำสิ่งยาก ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ กล่าวคือ มีความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำในการทำงานอย่างอิสระ มีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอันสูงเด่นที่ตั้งไว้ พฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ ชอบทำสิ่งที่ยากติดต่อกันไปเป็นระยะยาวนาน มีความมานะ และรู้สึกสนุกกับกิจกรรมนั้น ๆ และบุคคลจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำจะแสดงออกมาให้เห็นในรูปของพฤติกรรมของแต่ละคน ลินด์เกร็น (Lindgren, 1967 : 31) กล่าวว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีความทะเยอทะยาน (Ambition) มีการแข่งขัน (Competitiveness) และมีความพยายามที่จะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

(Self-improvement) เป็นรากฐาน นอกจากนี้ แมคคลีแลนด์ (McClelland, 1953 : 110-111) ได้ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าหมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ หรือพยายามทำดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่ผลักดันให้บุคคลต้องการมีสถานภาพสูงขึ้น มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น มีความต้องการความสำเร็จสูงขึ้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างให้ประเทศมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วขึ้นหากคนในประเทศนั้นมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในระดับสูง โดยที่แมคคลีแลนด์ (McClelland, 1967 : 74-85) ได้ทำการศึกษาถึงสังคมสมัยใหม่ที่ปัจจัยที่ทำให้มีความทันสมัยของบุคคลหรือของกลุ่มคนมากหรือน้อยนั้น คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) โดยที่แมคคลีแลนด์ ได้ทำการศึกษาคนในสังคมที่มีความเป็นเมืองแล้วและเน้นในด้านของการพัฒนาเศรษฐกิจ กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ก็จะเป็นคนทันสมัยมากและเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) ที่ดีด้วย ในทางตรงข้าม ถ้าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ก็จะเป็นคนทันสมัยน้อย และมีลักษณะเป็นผู้ประกอบการต่ำ ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในตัวบุคคล ทำให้บุคคลเกิดความปรารถนาที่จะให้ตนเองประสบความสำเร็จในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามมาตรฐานที่ดีเด่น หรือเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยพยายามหาทุกวิถีทางที่จะให้บรรลุเป้าหมาย นอกจากนี้ แมคคลีแลนด์ ได้ตรวจสอบพฤติกรรมของผู้ต้องการสัมฤทธิ์ผล ได้พบคุณสมบัติดังนี้

1. กล้าเสี่ยงพอสมควร (Moderate Risk Taking) มีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว ใช้ความสามารถ ไม่อาศัยโชคชะตา
2. มีพลัง (Energetic) และ/หรือมีการกระทำแปลก ๆ ใหม่ ๆ อันจะทำให้ตนรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ
3. ความรับผิดชอบในตนเอง (Individual Responsibility) จะมีความหมกมุ่น พยายามที่จะทำงานให้สำเร็จ เพื่อความพึงพอใจ และทนไม่ได้ที่จะละทิ้งงานไปครึ่ง ๆ กลาง ๆ กระทำเพื่อตนเองมิใช่เพื่อผู้อื่น

4. ต้องการทราบแน่ชัดว่า การตัดสินใจของตนมีผลอย่างไร (Knowledge of Results of Decision) เมื่อทราบผลแล้วก็จะพยายามทำให้ดีขึ้นกว่าเดิมอีก
5. การคาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) มีการวางแผนล่วงหน้าระยะยาว
6. มีความชำนาญในการจัดระบบงาน (Organizational Skills) เช่น รู้จักเลือกผู้ร่วมคิดแก้ปัญหา เพื่อความสำเร็จตามมาตรฐานที่ตั้งไว้

ยิ่งกว่านี้ บุคคลใดเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงหรือต่ำ อาจดูได้จากการทำงานของเขา ซึ่งแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1969 : 104) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. จะพยายามกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จมากกว่า เพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
2. เลือกงานที่เหมาะสมและเป็นไปได้ตามความสามารถ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จไปด้วยดี
3. งานทุกอย่างจะทำสำเร็จได้ด้วยความตั้งใจและจริงใจของตนเอง ไม่ใช่เพราะโอกาสอำนวยให้
4. จะทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายและมีคุณภาพโดยไม่คำนึงถึงรางวัลหรือชื่อเสียงของตนเอง

และจากทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแอทคินสัน (Atkinson) นั้น การแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อความสำเร็จในงานนั้น จะขึ้นอยู่กับ การตีค่าหรือผลประโยชน์ที่พึงจะได้จากการกระทำ กล่าวคือ จะเกิดแรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว โดยที่การทำงานใดก็ตามของคนเรามีแนวโน้มอยู่ 2 ประการคือ ทำเพื่อมุ่งหวังความสำเร็จ และทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ฉะนั้นคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีลักษณะมุ่งหวังเพื่อความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

อย่างไรก็ดี แมคเคลแลนด์ (McClelland) ได้แสดงข้อคิดเห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่วนสัมพันธ์กับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และได้เสนอแนะนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจไว้ 3 ประการ คือ

1. จะต้องพยายามทำให้คนคลายความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี และหันมาเอาใจใส่รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ
2. จะต้องพยายามทำให้ทุกคนมีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูง
3. จะต้องพยายามให้บุคคลที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

นอกจากนี้ แมคเคลแลนด์ (McClelland) ได้เสนอวิธีสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 4 ประการดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายและพยายามทำให้สำเร็จเป็นขั้น ๆ ไปเพราะงานบางอย่างต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลายอย่างไม่สามารถทำให้สำเร็จได้ในคราวเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้จึงต้องตั้งจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนและพยายามทำขั้นตอนให้สำเร็จแล้วจึงดำเนินขั้นตอนใหม่ต่อไป
2. ศึกษาและเลียนแบบจากตัวอย่างที่ดี โดยศึกษางานจากบุคคลที่ประสบผลสำเร็จซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างแรงจูงใจ ทำให้งานที่จะประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น
3. สร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน ทำด้วยความตั้งใจ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของงานอยู่เสมอจนกระทั่งเกิดความเคยชินเป็นลักษณะนิสัยและเป็นผู้รับผิดชอบต่องานยิ่งขึ้น
4. มีความเพียรพยายามและไม่ท้อถอยต่ออุปสรรค เมื่อนพบอุปสรรคก็ถือว่าเป็นสิ่งธรรมดาและเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ทำงานต้องขจัดอุปสรรคนั้น ๆ ให้หมดไป

สรุปแล้ว การทำให้ทันสมัย (Modernization) เป็นกระบวนการที่จะทำให้คนมีลักษณะเป็นคนทันสมัย (modern) และนักวิชาการตีความหมายไปหลายด้าน

ตามความถนัด ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้จะถือเอาแนวคิดของโรเจอร์ส (Rogers) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์โดยเฉพาะ และนำแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิมาเป็นตัวชี้วัดในการศึกษา

แนวความคิดเกี่ยวกับสื่อมวลชนกับการพัฒนา "ความทันสมัย"

สื่อมวลชนในปัจจุบันได้กลายมาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญมาก สถาบันหนึ่ง ซึ่งสามารถจะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ ดังที่ วิลเบอร์ ชราม (Wilbur Schramm) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสื่อมวลชนในการพัฒนาประเทศว่าสื่อมวลชนสามารถช่วยในการพัฒนาประเทศได้ 13 ประการ ดังนี้ (Schramm, Wilbur 1964 127-144)

1. สื่อมวลชนทำหน้าที่เป็นยามรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ (The mass media as watchman) ประชาชนที่อยู่ในสังคมที่มีสื่อมวลชนอยู่เป็นสิ่งแวดล้อม บางครั้งก็จะลืมไม่มีหลายสิ่งทีตนได้เรียนรู้จากสื่อมวลชน ที่โคกก็ตามที่สื่อมวลชนเข้าถึง สื่อมวลชนก็จะกลายเป็นผู้นำในการรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในสภาพแวดล้อมที่ไกลเกินกว่าความสามารถของบุคคล ประชาชนทุกวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับโลกภายนอกจากหนังสือพิมพ์และภายหลังเมื่อมีวิทยุ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ และนิตยสาร ประชาชนก็ได้เรียนรู้จากสื่อเหล่านี้ด้วย ใครก็ตามที่ได้มีประสบการณ์ในการชมภาพยนตร์ และอ่านหนังสืออ่านเล่นคงจะสังเกตได้ว่า สิ่งที่ได้ชมหรืออ่านมานั้นติดอยู่ในความทรงจำอันยาวนานของตน พ่อแม่อาจสังเกตได้ว่าในบางครั้งเด็ก ๆ จะเลียนแบบสไลโลแกน คัท และประเพณีจากโทรทัศน์ โดยไม่ต้องใช้ความพยายามในการเรียนรู้ หรือโดยปราศจากการตระหนักว่ากำลังเรียนรู้

ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีความสามารถในการรายงานและให้ข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เราจึงอาจพูดได้อย่างมั่นใจว่าสื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ที่จำเป็นในการบริการต่าง ๆ ในประเทศกำลังพัฒนาได้

2. สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ขยายโลกทัศน์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (The mass media can widen horizon) สื่อมวลชนเปรียบเสมือนสิ่งวิเศษ กล่าวคือ สื่อมวลชนสามารถนำประชาชนไปพบกับประสบการณ์ที่เขาไม่เคยฝันไม่เคยคิดไม่เคยได้ยินและรู้จักกับคนที่เราไม่เคยพบมาก่อน นอกจากนี้สื่อมวลชนยังเป็นพลังอิสระ เพราะสามารถจัดอุปสรรคเกี่ยวกับระยะทาง ช่วยให้ประชาชนในประเทศกำลังพัฒนาเข้าใจประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอื่น คือ สื่อมวลชนได้ช่วยพัฒนาคุณลักษณะของการเข้าใจผู้อื่นหรือลักษณะ "เอาใจเขามาใส่ใจเรา" (empathy) ซึ่งคุณลักษณะนี้ เลอร์เนอร์ (Lerner) ได้กล่าวไว้ว่า เป็นคุณลักษณะสำคัญของคนที่ได้รับการพัฒนา จะต้องมีคุณลักษณะเอาใจเขามาใส่ใจเรา นี้ เป็นคุณลักษณะที่พบได้ในสังคมที่ทันสมัยเท่านั้น คุณลักษณะนี้ก็คือ ความสามารถที่จะมองเห็นตัวเองในสถานการณ์ของผู้อื่นได้ เป็นคุณลักษณะที่จะทำให้เกิดความรู้สึกอยากมีส่วนร่วมในสังคม สามารถทำหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง เช่น การที่สามารถแสดงความคิดเห็นในปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

สื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งที่สามารถนำเอาสิ่งที่อยู่ไกลโผนให้เข้ามาอยู่ใกล้ และสามารถทำสิ่งที่แปลกให้กลายเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ และยังช่วยเป็นสะพานเชื่อมโยงสังคมแบบดั้งเดิม และสังคมแบบใหม่อีกด้วย

3. สื่อมวลชนสามารถเน้นความสนใจ (The mass media can focus attention) ไม่ว่าจะเป็่็นสังคมสมัยใหม่ หรือสังคมแบบดั้งเดิมที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ลักษณะสมัยใหม่ โดยมากสื่อมวลชนจะเป็นผู้รายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ความคิดเห็นส่วนใหญ่ว่า ใครเป็นบุคคลสำคัญ ใครเป็นบุคคลที่เป็นอันตราย สิ่งอะไรที่น่าสนใจ สิ่งเหล่านี้ได้จากสื่อมวลชนทั้งสิ้น สื่อมวลชนทำหน้าที่รายงานเหตุการณ์และตัดสินใจเลือกว่า ควรจะรายงานอะไรให้ประชาชนทราบ และอะไรที่ประชาชนควรจะได้นับถือ สื่อมวลชนจึงสามารถเน้นความสนใจของประชาชน สิ่งนี้มีความสำคัญสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาเป็นอย่างมาก เพราะสื่อมวลชนสามารถเน้นความสนใจของประชาชนให้อยู่ที่การพัฒนาได้

4. **สื่อมวลชนสามารถยกระดับความปรารถนา** (The mass media can raise aspiration) การยกระดับความปรารถนาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศกำลังพัฒนา โดยจะต้องยกระดับความปรารถนาทั้งของประเทศและบุคคล โดยบุคคลแต่ละบุคคลจะต้องมีความปรารถนาที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และมีความเต็มใจที่จะทำงานเพื่อบรรลุความปรารถนานั้น ในฐานะประชาชนเขาจะต้องมีความปรารถนาที่จะให้ชาติมีความมั่นคง และยิ่งใหญ่ในการยกระดับความปรารถนานี้ ทั้งแม็คเคลแลนด์ (David C. McClelland) และเลอร์เนอร์ (Daniel Lerner) ต่างก็มีความคิดว่าสื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่นี้ได้ และการยกระดับความปรารถนาตัวเองก็จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ

5. **สื่อมวลชนช่วยสร้างบรรยากาศในการพัฒนา** (The mass media can create a climate for development) สื่อมวลชนได้ให้ข่าวสารจำนวนมาก และให้ข่าวสารหลายประเภทแก่ประชาชนในประเทศที่กำลังพัฒนา สื่อมวลชนช่วยให้ประชาชนมีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น ซึ่งสิ่งนี้ทำให้ประชาชนเกิดความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา สื่อมวลชนสามารถเน้นความสนใจของประชาชนในประเด็นปัญหาต่าง ๆ สื่อมวลชนสามารถยกระดับความปรารถนาของบุคคลและของประเทศ สิ่งเหล่านี้สื่อมวลชนสามารถทำได้เองโดยตรง ซึ่งทั้งหมดนี้จะนำไปสู่การสร้างบรรยากาศของข่าวสารที่เอื้อแก่การพัฒนา โดยการชี้ให้เห็นถึงเครื่องมือและชีวิตที่ทันสมัยในสังคมที่ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจโดยการแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมที่ห่างไกล เช่น ข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สื่อมวลชนจึงทำให้เกิดบรรยากาศทางปัญญา ซึ่งกระตุ้นให้ประชาชนหันมาสำรวจตนเองในสภาพปัจจุบันที่ได้ดำเนินอยู่ และพร้อมกันนี้ได้มองไปถึงสิ่งที่ควรทำในอนาคต

6. **สื่อมวลชนในกระบวนการตัดสินใจ** (The media in decision process) สื่อมวลชนช่วยเพียงทางอ้อมสำหรับการเปลี่ยนทัศนคติ หรือค่านิยมที่ฝังลึกไม่เคยมีการพิสูจน์ว่า สื่อมวลชนจะมีประสิทธิภาพเปลี่ยนทัศนคติ และค่านิยมที่ฝังลึก

เพราะทัศนคติและค่านิยมนั้นได้ถูกยึดถืออย่างเคร่งครัดเป็นเวลานาน และมันก็เป็นสิ่งที่ให้คุณประโยชน์สำหรับพวกเขา

นอกจากนี้สิ่งนี้ยังเป็นที่ยึดถือของบุคคลและกลุ่ม ซึ่งหากผู้ใดมีปฏิกริยาต่อต้านก็เท่ากับต่อต้านกลุ่ม ดังนั้นในการตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติค่านิยมและการปฏิบัติที่ฝังรากลึก การสื่อสารระหว่างบุคคลจะมีประสิทธิภาพมากกว่าสื่อมวลชน สื่อมวลชนจะเข้ามามีบทบาทในกระบวนการตัดสินใจโดยทางอ้อมเท่านั้น

7. สื่อมวลชนช่วยเสริมการตัดสินใจของบุคคล โดยการส่งผ่านข่าวสาร
ผ่านช่องทางการสื่อสารบุคคล (The mass media can feed the interpersonal channel) ผู้นำ หรือผู้ที่ให้ข้อแนะนำและความคิดเห็นของตน ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของบุคคลอื่นในสังคม โดยปกติจะเป็นผู้ที่ใช้สื่อมวลชนอย่างมาก ดังนั้นแม้ข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนจะไม่ใช่สาเหตุประการเดียวของแหล่งอิทธิพลที่มีต่อบุคคลในกระบวนการตัดสินใจ แต่ก็จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ถูกใช้ในกระบวนการนี้

การที่สื่อมวลชนสามารถให้ข่าวสาร ซึ่งสื่อบุคคลจะสามารถทำให้ถ่ายทอดกันไปได้ ทำให้ในบางครั้งสื่อมวลชนกลายเป็นวิถีทางที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการสื่อสารจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งในกรณีที่มีปัญหาในเรื่องการเข้าถึงของข่าวสาร เช่น ในกรณีที่ท้องถิ่นอยู่ห่างไกล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่สามารถเข้ารับการอบรมได้เมื่อจำเป็นต้องให้ได้รับข่าวสาร และความช่วยเหลือ วิทยุก็กลายเป็นสื่อที่มีประโยชน์มาก

8. สื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่บุคคล (The mass media can confer status) สื่อมวลชนสามารถช่วยสร้างชื่อเสียงให้แก่บุคคล โดยการยกย่องให้การสนับสนุน ทำให้บุคคลเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป และสื่อมวลชนสามารถให้สถานภาพแก่ขบวนการพัฒนาประเทศด้วยการให้ความสนใจกับสิ่งนี้ การกระทำนี้จะช่วยดึงดูดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

9. สื่อมวลชนช่วยขยายการสนทนาเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลให้

กว้างขวางขึ้น (The mass media can broaden the policy dialogue) เมื่อประเทศเริ่มพัฒนา จำเป็นที่ประชาชนทั่วไปจะต้องรับฟัง รับรู้ถึงนโยบายของประเทศ และทราบถึงเหตุผลในการอภิปราย หรือถกเถียงกันเกี่ยวกับนโยบายของประเทศ ทั้งนี้เพื่อจะได้พัฒนาความเห็นของตนได้ ในเวลาที่เหมาะสม และปฏิบัติตามความคิดเห็นนั้น ๆ ได้ นั่นก็หมายความว่าประชาชนเริ่มเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ

10. สื่อมวลชนสามารถทำให้ประชาชนทำตามบรรทัดฐานของสังคม (The

mass media can enforce social norms) สื่อมวลชนในสังคมสมัยใหม่จะทำหน้าที่เปิดเผยถึงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคม เมื่อบรรทัดฐานเหล่านี้ถูกเปิดเผยให้ทราบทั่วกันโดยสื่อมวลชนแล้ว หากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคมก็จะถูกลงโทษ ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะเป็นไปได้ในการที่จะใช้สื่อมวลชนสร้างบรรทัดฐาน สำหรับการพัฒนาพฤติกรรม และใช้สื่อมวลชนคอยตรวจตราพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานเหล่านี้ เช่น ใช้ประณามความเกียจคร้าน ความไม่มีประสิทธิภาพ การคอร์รัปชัน และเตือนให้ประชาชนหลีกเลี่ยงพฤติกรรมดังกล่าว

11. สื่อมวลชนช่วยสร้างรสนิยม (The mass media can help from

thefts) บุคคลเริ่มเรียนรู้ที่จะชอบ หรือไม่ชอบจากสิ่งที่ตนได้ยินหรือได้เห็น สิ่งที่ถูกเสนอบ่อย ๆ ผ่านสื่อมวลชนจะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกคุ้นเคยและเปลี่ยนแปลงไปสู่ความชอบในที่สุด พลังสำคัญประการหนึ่งของสื่อมวลชนก็คือ สามารถเร่งกระบวนการที่ทำให้เกิดความรู้สึกคุ้นเคย และเปลี่ยนแปลงไปสู่ความชอบ ด้วยเหตุนี้สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อการสร้างรสนิยม

ในประเทศกำลังพัฒนาจึงควรนำเอาคุณสมบัติอันนี้ของสื่อมวลชนมาใช้ให้เกิดความรู้สึกผูกพันของคนในชาติ ให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเชื่อและความต้องการในทิศทางเดียวกัน มีวัฒนธรรมอันเดียวกัน

12. **สื่อมวลชนสามารถมีอิทธิพลต่อทัศนคติที่ไม่ฝังรากลึกและช่วยย่ำทัศนคติที่มีอยู่แล้วให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น** (The mass media can effect attitude lightly held, and slightly canalize stronger attitude) สื่อมวลชนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ฝังรากลึก ในกรณีเช่นนี้สื่อระหว่างบุคคลจะมีประสิทธิภาพมากกว่า สื่อมวลชนสามารถช่วยได้โดยทางอ้อมเท่านั้น สำหรับทัศนคติที่ยังไม่ฝังรากลึก สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้และทักษะใหม่แก่ประชาชน เพื่อเตรียมความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแบบใหม่

13. **สื่อมวลชนในฐานะที่เป็นครู** (The mass media as teachers) สื่อมวลชนสามารถให้ความรู้ใหม่และทักษะใหม่ให้แก่ประชาชนเพื่อเตรียมความสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแบบใหม่ นอกจากนี้สื่อมวลชนยังสามารถช่วยในด้านการศึกษาและการฝึกอบรมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน สื่อมวลชนสามารถช่วยครูสอนนักเรียนสามารถทดแทนครูในกรณีขาดแคลนครู ซึ่งความสามารถของสื่อมวลชนในลักษณะเช่นนี้มีความสำคัญสำหรับประเทศกำลังพัฒนามาก เพราะในประเทศกำลังพัฒนามักประสบปัญหาการขาดแคลนครูและโรงเรียนเป็นอย่างมาก

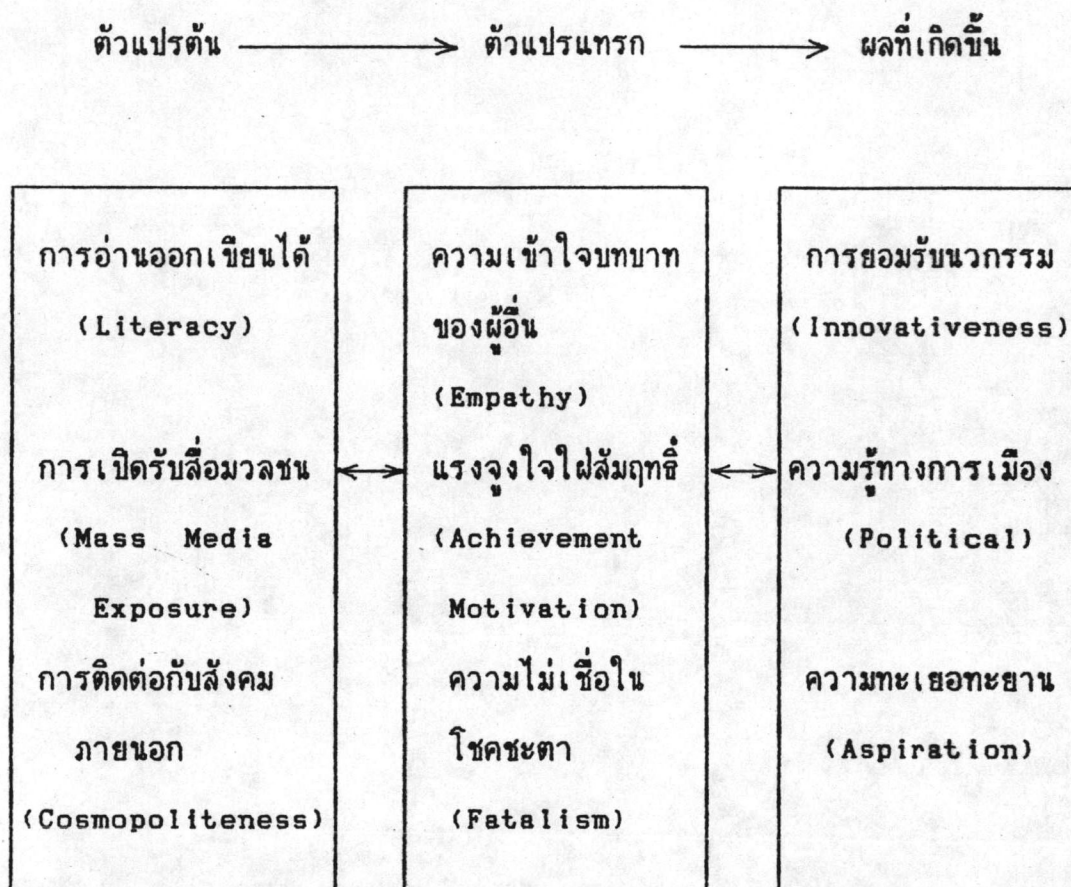
หน้าที่ของสื่อมวลชนเหล่านี้ ได้ถูกยึดถือปฏิบัติอยู่ทั่วไปในสังคมที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน แต่ความมากน้อยในทางปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวนี้แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะยังมีปัจจัยอีกหลายประการที่เป็นข้อจำกัด ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตามหน้าที่ดังกล่าวได้ เช่น ประเภทของสื่อมวลชน นโยบายของผู้บริหารสื่อมวลชน ความต้องการของผู้ใช้สื่อมวลชน ข้อจำกัดทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม (ศิริชัย ศิริเกษ 2520: 142) อย่างไรก็ตามโดยศักยภาพของสื่อมวลชนเองแล้ว ก็สามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาได้ ซึ่งนักวิชาการหลายท่าน ได้ทำการศึกษาถึงบทบาทของสื่อมวลชนในกระบวนการทันสมัย และพบว่า สื่อมวลชนเป็นตัวละครสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนา ดังที่ เอเวอ์เรต เอ็ม โรเจอร์ส (Everette M. Rogers) ได้ทำการศึกษาถึงกระบวนการที่ทำให้บุคคลกลายเป็นคนที่มีลักษณะสมัยใหม่ โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับชาวนาในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกาซึ่ง

โรเจอร์ส (Rogers) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่าปัจจัยที่ช่วยให้บุคคลมีลักษณะสมัยใหม่นั้นขึ้นอยู่กับ

กับการรู้หนังสือ (Literacy) การเปิดรับสื่อมวลชน (Mass media exposure) การมีประสบการณ์ภายนอกสังคม (Cosmopolitaness) ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น (Empathy) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motivation) ความเชื่อถือโชคชะตา (Fatalism) การยอมรับนวัตกรรม (Innovativeness) ความรู้ทางการเมือง (Political knowledge) และความมุ่งหวัง (Aspiration) ของบุคคล

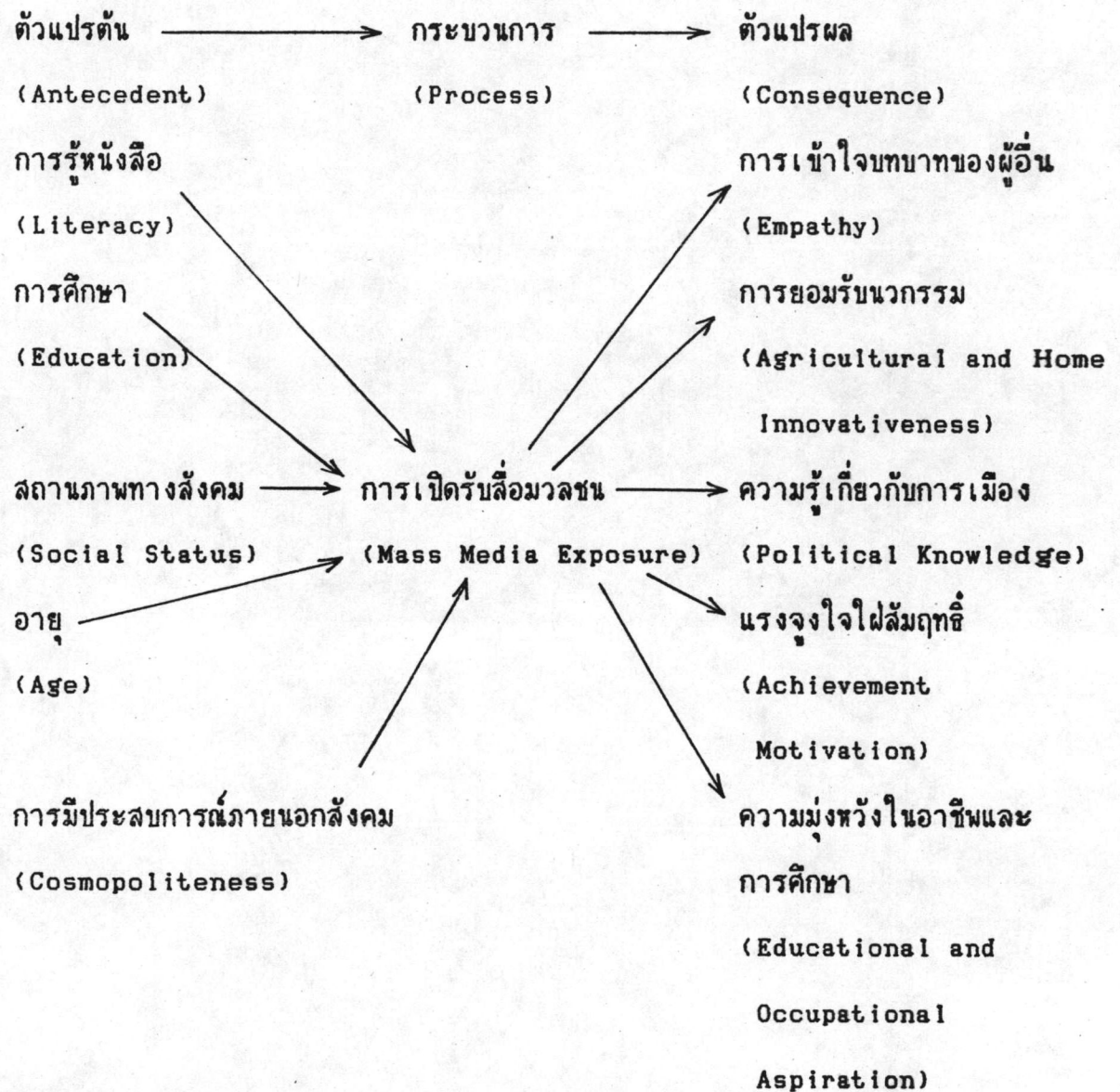
กล่าวคือ การรู้หนังสือ การเปิดรับสื่อมวลชน และการมีประสบการณ์ภายนอกสังคม จะช่วยให้บุคคลมีความพร้อมที่จะรับนวัตกรรม ความรู้ทางการเมือง และความมุ่งหวัง โดยมีคุณลักษณะทางจิตวิทยา ซึ่งได้แก่ ความเข้าใจในบทบาทของผู้อื่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความไม่เชื่อถือในโชคชะตา เป็นแรงเสริมให้บุคคลนั้นเปลี่ยนไปเป็นคนทันสมัย ซึ่ง โรเจอร์สได้แสดงให้เห็นเป็นแผนภาพไว้ดังนี้ (Rogers, Everett M. and Svinging, Lynne, 1969 : 50)

แผนภาพ แสดงแนวคิดของโรเจอร์ส เรื่องความทันสมัย
และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย

นอกจากนี้ โรเจอร์ส (Rogers) ยังได้เน้นบทบาทของสื่อมวลชน โดยได้ทำการศึกษายบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นปัจจัยระหว่างกลาง หรือตัวแปรแทรก (Intervening Variable) ในกระบวนการสมัยใหม่ ซึ่งโรเจอร์ส ได้แสดงไว้เป็นแผนภาพดังนี้ (Rogers, Everett M. and Svening, Lynne, 1969 : 102)

แผนภาพแสดงบทบาทของสื่อมวลชนในกระบวนการทำให้ทันสมัย

กล่าวคือ โรเจอร์ส (Rogers) ได้เสนอว่า การอ่านออกเขียนได้ การศึกษาสถานภาพทางสังคม อายุ การมีประสบการณ์ภายนอกสังคมมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน และจากการเปิดรับสื่อมวลชนนี้เองจะนำไปสู่ลักษณะสมัยใหม่ ซึ่งโรเจอร์สได้เสนอว่าลักษณะที่แสดงถึงลักษณะสมัยใหม่มีอยู่ 5 ประการ คือ (Rogers, Everett M. and Svening, Lynne, 1969 : 111)

1. **ความเข้าใจบทบาทของผู้อื่น** คือ การที่บุคคลนั้นสามารถเข้าใจถึงบทบาทของผู้อื่นที่มีอยู่ในสังคมได้ เช่น การที่ชานาสามารถเข้าใจถึงบทบาทของบุคคลในระดับต่าง ๆ ได้ อาจจะเป็นหัวหน้าหมู่บ้าน นักเผยแพร่ ประธานาธิบดี ฯลฯ การเปิดรับสื่อมวลชนจะช่วยให้บุคคลมีความเข้าใจในบทบาทของผู้อื่น ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน และการเข้าใจบทบาทของผู้อื่นมีค่าเท่ากับ 0.446

2. **การยอมรับนวัตกรรม** คือการที่บุคคลในสังคมนั้นตัดสินใจรับความคิดใหม่ก่อนบุคคลอื่นในสังคมของเขา จากการศึกษาสังคมชาวนาที่โคลัมเบีย โรเจอร์สพบว่า การยอมรับนวัตกรรมเกี่ยวกับการเกษตร มีค่าสหสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชนเท่ากับ 0.442 และการยอมรับนวัตกรรมเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยมีค่าสหสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชนเท่ากับ 0.515

3. **ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมือง** บุคคลสมัยใหม่จะมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองเป็นอย่างดี โดยสื่อมวลชนจะเป็นหลักสำคัญในการถ่ายทอดข่าวสารด้านการเมืองไปสู่ประชาชน ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน และความรู้เกี่ยวกับเรื่องการเมืองจึงมีค่าเป็นบวก โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.572

4. **แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์** คือ การที่บุคคลมีความรู้สึกและต้องการในอันที่จะประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน ถ้าหากสื่อมวลชนเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศที่พัฒนาแล้วและเสนอเรื่องราวการดำเนินชีวิตตามแบบชุมชนเมือง บุคคลที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนสูงจะมีระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรนี้เท่ากับ 0.318

5. **ความมุ่งหวังในเรื่องการศึกษาและอาชีพ** คือการที่บุคคลมีความมุ่งหวังที่จะให้บุตรได้มีการศึกษาและอาชีพที่ดียิ่งขึ้นกว่าที่บุคคลนั้นเป็นอยู่ การเปิดรับสื่อมวลชนจะช่วยให้คนมีความมุ่งหวังในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังนั้นบุคคลที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนสูงจะมีความมุ่งหวังในการศึกษาและอาชีพสูง โดยค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับความมุ่งหวังในเรื่องการศึกษามีค่าเท่ากับ 0.508 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับความมุ่งหวังในเรื่องอาชีพเท่ากับ 0.300

ดาเนียล เลอร์นเนอร์ (Lerner, Daniel, 1964 : 56) ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกเกี่ยวกับกระบวนการทำให้ทันสมัยก็ได้ทำการศึกษาสังคมที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากสังคมแบบดั้งเดิมมาสู่สมัยใหม่ โดยทำการศึกษาทั้ง 6 ประเทศในตะวันออกกลาง คือ อิหร่าน อียิปต์ เตอร์กี ซีเรีย เลบานอน และจอร์แดน ก็ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการสื่อสารเป็นทั้งดรรชนีและตัวนำในการเปลี่ยนแปลงระบบสังคม

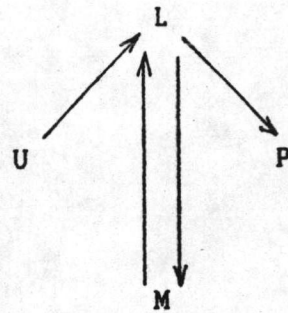
หลังจากการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ของกระบวนการทำให้ทันสมัยในประเทศตะวันออกกลาง ดาเนียล เลอร์นเนอร์ ได้พบว่า (Lerner, Daniel, 1964 : 54-65) กระบวนการทำให้ทันสมัยเกิดขึ้นเป็น 3 ขั้นตอน โดยการพัฒนาจะเริ่มจากการทำให้เป็นเมือง (Urbanization) เป็นสิ่งแรก เพราะเมืองเท่านั้นที่จะพัฒนาทักษะที่สลับซับซ้อน และทรัพยากรซึ่งจะนำไปสู่ลักษณะของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสมัยใหม่ เมื่อสังคมพัฒนามีลักษณะเป็นเมืองแล้วก็จะเกิดการพัฒนาอีก 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนาการอ่านออกเขียนได้ กับการเติบโตของสื่อมวลชน ซึ่งทั้งสองนี้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จากปฏิภริยาสัมพันธ์ของปัจจัยเหล่านี้จะช่วยให้เกิดสถาบันที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งได้แก่ สถาบันทางการเมือง โดยการออกเสียงเลือกตั้งผู้บริหาร และกำหนดนโยบายด้วยการฟังความคิดเห็นจากประชาชน

จากการศึกษาของดาเนียล เลอร์นเนอร์ นี้ เฟรย์ (Frey) ได้เสนอเป็นแผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรตามแนวความคิดของเลอร์นเนอร์ ไว้ดังนี้ (Frey, Frederick W., 1973 : 413)

ภาพ A แบบเบื้องต้นของเลอร์นเนอร์ แสดงให้เห็นกระบวนการพัฒนาสู่สมัยใหม่

ภาพ B แบบของเลอร์นเนอร์ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
ระหว่างการเรียนรู้หนังสือกับการเปิดรับสื่อมวลชน

U	=	Urbanization	=	สภาพความเป็นเมือง
L	=	Literacy	=	สภาพการรู้หนังสือ
M	=	Mass Media Exposure	=	การเปิดรับสื่อมวลชน
P	=	Participation	=	การมีส่วนร่วม

จากข้อมูลทางประชากรศาสตร์ทำให้ เลอร์นเนอร์ มีความเห็นว่า
(Lerner, Daniel, 1964 : 59-62) เมื่อใดที่ประเทศได้มีการทำให้เป็นเมือง
เกิดขึ้น 10 % อัตราการอ่านออกเขียนได้จะเริ่มขยายตัวไปด้วยกัน จนกระทั่งการ
ทำให้เป็นเมืองเกิดขึ้น 25 % แล้ว การอ่านออกเขียนได้ก็จะสามารถขยายตัวสูงขึ้นไป
โดยอิสระ โดยไม่ต้องอาศัยการเจริญเติบโตของการเป็นเมือง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชน ความทันสมัยและความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนกับความทันสมัย พอจะนำมากล่าวในที่นี้ตามลักษณะตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชนและความทันสมัย คือ

1. อายุ
2. ระดับการศึกษา
3. การเปิดรับสื่อมวลชน
4. การติดต่อกับสังคมภายนอก
5. ฐานะทางเศรษฐกิจ
6. เพศ

1. อายุ

ตัวแปรอายุ เป็นตัวแปรที่ผลงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย หรือหากมีความสัมพันธ์กันก็เป็นความสัมพันธ์เชิงผกผันกับความทันสมัย เช่น

โรเจอร์ส (Rogers, 1969 : 107) ศึกษากระบวนการทำให้บุคคลในสังคมดั้งเดิมกลายเป็นคนทันสมัยของชาวนาในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา พบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการเปิดรับสื่อมวลชน หรือความแตกต่างด้านอายุ ไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านค่านิยมสมัยใหม่

สุริยา (2517 : 205-207) ศึกษาลักษณะสมัยใหม่โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนหมู่บ้านกับชุมชนเมือง ภายในจังหวัดชลบุรี พบว่าความแตกต่างด้านอายุไม่ได้ทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านค่านิยมสมัยใหม่

สรศักดิ์วี คชาชีวะ (2525 : 326) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของประชาชนในท้องที่บางชั้น เขตมิวนิ

พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นค่าลบ

สุภรณ์ วัชรศิริธรรม (2525 : 109) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับสื่อของครูกับการยอมรับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประถมศึกษา 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า อายุเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงผกผันกับการยอมรับนวัตกรรม คือ ครูที่มีอายุมากจะยอมรับนวัตกรรมน้อยลง

บุษบา สุธีธร (2528 : 50) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่น พบว่าตัวแปรด้านอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อเล็ก อินเทลเลส และเดวิด สมิท (1969 : 6-11) ซึ่งพบว่า อายุไม่ใช่ข้อจำกัดของการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล

สมศรี วงศ์สิโรจน์กุล (2529 : 85) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความทันสมัย กับความรู้หลักปฏิบัติทางสุขภาพอนามัย และทัศนคติต่อบุคลากรสังคม พบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความทันสมัย

จันทวดี พุ่มศิริ (2529 : 93) ศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัยของชายไทยมุสลิมอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

พบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงลบ กับการเปิดรับสื่อมวลชน และความทันสมัย กล่าวคือ คนที่มีอายุมากจะเปิดรับสื่อมวลชนน้อย และมีความทันสมัยในระดับต่ำ

2. การศึกษา

จากการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ถึงลักษณะสมัยใหม่ โดยวัดจากค่านิยมของบุคคลนั้นพบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในด้านที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลผลักดันให้บุคคลเป็นคนสมัยใหม่ หรือทันสมัย เช่น

สุริยา วีรวงศ์ (2517 : 215-219) ศึกษาลักษณะสมัยใหม่โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนหมู่บ้านกับชุมชนเมืองภายในจังหวัดชลบุรีว่าระดับการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ค่านิยมสมัยใหม่ของบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือผู้มีระดับการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มค่านิยมสมัยใหม่สูงกว่าผู้มีระดับการศึกษาต่ำ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะอยู่ในเขตเมืองหรือเขตชนบทก็ตาม

สันทัต เสริมศรี (2524 : 30) ศึกษาเรื่องการสร้างความทันสมัยทางประชากรในเขตเมืองและชนบทของประเทศไทยพบว่า สังคมที่มีการพัฒนาความเมืองสูง มักมีประชากรที่มีการศึกษาสูง มีอาชีพที่ดีหรือมีรายได้สูง และมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่าประชากรในท้องที่ซึ่งมีการพัฒนาความเป็นเมืองต่ำ

สรศักดิ์ วิชาชีวะ (2524 : 17) ศึกษาเรื่องความทันสมัยของประชากร 2 กลุ่มอาชีพ ก็ให้ข้อมูลยืนยันความสำคัญของระดับการศึกษาว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความทันสมัยเมื่อพิจารณารวมทั้ง 2 กลุ่มอาชีพพบว่า ระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 3 รองจากการเปิดรับสื่อมวลชน และการสื่อสารระหว่างบุคคลสรุปว่า ยิ่งบุคคลมีการเปิดรับสื่อมวลชนมากขึ้น มีการศึกษาสูงขึ้นบุคคลนั้นจะมีความทันสมัยมากขึ้นด้วย

สุภรณ์ วัชรศิริธรรม (2525 : 108) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเปิดรับสื่อของครูกับการยอมรับแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษพบว่าผู้การศึกษาเป็นตัวแปรที่เป็นสถานภาพที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมของกลุ่มตัวอย่างช่วยมากที่สุด

บุษบา สุธีธร (2528 : 58) ศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่น พบว่าคนที่มิพื้นฐานการศึกษาสูง หรือมีการติดต่อสังคมภายนอกสูง หรือมีการสื่อสารระหว่างบุคคลสูง มีแนวโน้มที่จะมีความทันสมัยในระดับสูง

จินตวดี พุ่มศิริ (2529 : 110) ศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัยของชาวไทยมุสลิมอำเภอ

หนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชนและ
ความทันสมัยในเชิงบวก

สมศรี วงศ์สิโรจน์กุล (2529 : 85) ศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความทันสมัย กับความรู้หลักปฏิบัติทางสุขภาพ
อนามัย และทัศนคติต่อบุคลากรสังคมพบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับความทันสมัย
ในเชิงบวก

ผลการวิจัยที่ได้ผลแตกต่างกันก็คือ งานวิจัยของ ศิริชัย ศิริเกษ
(2525 : 152) ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปทุมธานี พบว่า
การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับค่านิยมสมัยใหม่ แต่มีความสัมพันธ์กับการเปิด
รับสื่อมวลชนและรายได้

3. การเปิดรับสื่อมวลชน

สำหรับตัวแปรด้านการเปิดรับสื่อมวลชน ผลงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า
มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับความทันสมัย เช่น

จาเวีย โภยาโอกะ (Javier Goyago) และดุษณี เกวลี
(1973 : 33) ศึกษาค่านิยมสมัยใหม่ของบุคคลในเขตเมืองในจังหวัดอยุธยาพบว่า
บุคคลที่ติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อมวลชนมาก บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะมีค่านิยม
สมัยใหม่กว่าบุคคลไม่ค่อยสนใจติดตามสื่อมวลชน

อมรา พงศาพิชญ์ (2517 : 326) ได้วิจัยเกี่ยวกับความทันสมัย
อันเป็นปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และพบว่าสื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญ
ประการหนึ่งซึ่งทำให้คนทันสมัย

สุริยา วีรวงศ์ (2517 : 215-219) ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะสมัย
ใหม่ โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างชุมชนหมู่บ้านกับชุมชนเมือง ภายในจังหวัดชลบุรี
พบว่าบุคคลที่มีการติดตามสื่อมวลชนหลาย ๆ ประเภท ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และ
หนังสือพิมพ์ มักเป็นผู้มีแนวโน้มว่าเป็นบุคคลสมัยใหม่มากกว่าบุคคลที่ติดตามสื่อมวลชน

แต่เพียงประเภทเดียว และในเรื่องระยะเวลาการเปิดรับสื่อมวลชนสรุปได้ว่าผู้ที่รับฟังข่าวสารจากวิทยุเป็นประจำวันจะเป็นผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ในระดับสูง และมีลักษณะสมัยใหม่มากกว่าผู้ที่รับฟังวิทยุประเภทนาน ๆ ครั้ง

สรุครวี คชาชีวะ (2524 : 320) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและความทันสมัยของประชาชนในเขตท้องที่บางชั้น มีนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้ข้อสรุปดังนี้

1. ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อความทันสมัย เมื่อพิจารณาทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ คือ การเปิดรับสื่อมวลชน
2. ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและการยอมรับนวัตกรรม เมื่อพิจารณาทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ คือ การเปิดรับสื่อมวลชน
3. ปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อความมุ่งหวังในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ คือ การอ่านหนังสือพิมพ์

สุภรณ์ วัชรศิริธรรม (2525 : 107) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อของครูกับการยอมรับแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรมของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด

ศิริชัย ศิริกายะ (2525 : 142) ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปทุมธานี : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหลวง และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี โดยทำการศึกษากับตัวแปร 5 ตัวแปร คือค่านิยมสมัยใหม่ การเปิดรับสื่อมวลชน การศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร พบว่าค่านิยมสมัยใหม่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการเปิดรับสื่อมวลชนเท่านั้น และการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการเปิดรับสื่อมวลชนและรายได้ ในขณะที่รายได้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการศึกษาและการเปิดรับสื่อมวลชนด้วย

พັນธิ์ เขยจรรยา (2525 : 78) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเป็นเมือง การเปิดรับข่าวสาร และความทันสมัยของประชาชนทั้งในเขตเมืองและนอกเขตเมือง ในส่วนที่เกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารและความทันสมัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความทันสมัย

วินัย ทิพย์สุวรรณ (2527 : 46) ศึกษาความทันสมัยกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของกำนันผู้ใหญ่บ้าน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความทันสมัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

บุษบา สุธีธร (2528 : 67) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่น ได้ข้อสรุปว่าคนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูงมีแนวโน้มที่จะมีความทันสมัยในระดับสูงด้วย และการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นตัวแปรที่อธิบายความทันสมัยได้ดีที่สุด โดยเฉพาะการเปิดรับหนังสือพิมพ์

จันทวดี พุ่มศิริ (2529 : 94-95) ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสาร ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัยของชาวไทยมุสลิมในอำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย และความเชื่อทางศาสนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2529 : 87) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของเยาวชนในเขตเมืองและชนบท พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับลักษณะสมัยใหม่อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ คือ เยาวชนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูง มีแนวโน้มที่จะมีลักษณะสมัยใหม่ในระดับสูง และเยาวชนที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับต่ำมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะสมัยใหม่ในระดับต่ำ และสรุปได้ว่าตัวแปรการเปิดรับสื่อมวลชนสามารถอธิบายลักษณะสมัยใหม่ได้ดีที่สุด โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์

ไอเชียล พูล (Pool, Ithiel, 1966 : 74-85) และ ออสการ์ เลวิส (Lewis, Oscar, 1951 : 99) ได้ทำการวิจัยและพบตรงกันว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัย ประชาชนที่เปิดรับข่าวสารสื่อ

มวลชนมากกว่ามีทัศนคติที่ทันสมัย และมีความก้าวหน้ามากกว่าประชาชนที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนน้อยกว่า

ราว (Rao 1966 : 70) ทำการศึกษาหมู่บ้าน 2 หมู่บ้านในอินเดีย พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของบุคคล ทำให้บุคคลมีความทันสมัยขึ้น

เอฟเวอร์เรทท์ เอ็ม โรเจอร์ส (Rogers, Everett M. 1969 : 8) สนใจศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในการทำให้คนมีความทันสมัย ในแง่การมองเห็นความสำคัญของสื่อมวลชนในฐานะตัวแปรกลาง ในกระบวนการที่ทำให้คนมีความทันสมัย

เคียท ยาดิว (Keith Yadiv) และแอสครอฟ (Ascrof) (1966 : 49) ทำการวิจัยโดยใช้ข้อมูลจากประเทศเคนยา โคลอมเบีย และอินเดีย พบว่า

1. การเข้าถึงสื่อมวลชนทำหน้าที่เสมือนตัวแปรแทรก (Intervening Variable) ในแบบจำลองของการทำให้ทันสมัย
2. สิ่งที่สามารถอธิบายความแตกต่างในการเข้าถึงสื่อได้ดีที่สุด คือ การติดต่อกับสังคมภายนอก การอ่านออกเขียนได้และการศึกษา
3. การศึกษาและการเข้าถึงสื่อเป็นตัวทำนายระดับความรวดเร็วในการยอมรับนวัตกรรมและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

อินเคิลเลส (Inkeles 1976 : 145) ซึ่งทำการวิจัยในประเทศอาร์เจนตินา อิสราเอล ปากีสถาน และอินเดีย พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนและความทันสมัยของบุคคลมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง

ชิน ยิน (Shing Yink, 1977 : 129) ซึ่งวิจัยในไต้หวัน พบว่า ปริมาณการเปิดรับสื่อและเนื้อหาของข่าวสารมีความสัมพันธ์กับระดับความทันสมัยของบุคคล

ไมชรา (Mishra) พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีประสบการณ์มากขึ้น ความสามารถต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลให้บุคคลนั้น ๆ เป็นคนที่ทันสมัย

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัยมีผู้วิจัยที่ได้ผลการวิจัยแตกต่างไปจากทฤษฎีและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วบ้าง คือ

ผ่องลักษณ์ จิตต์การณ (2526 : 69-70) ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชนกับความทันสมัยของนักศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาต่างกัน พบว่าการเปิดรับสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย โดยนักศึกษาส่วนใหญ่มีความทันสมัยอยู่ในระดับกลางและมีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับกลาง

4. การติดต่อกับสังคมภายนอก

การติดต่อกับสังคมภายนอกเป็นตัวแปรหนึ่งที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับความทันสมัย เช่น

ศิริชัย ศิริกายะ (2525 : 88) ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาในเขตเมืองปทุมธานี พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับปานกลางและในระดับสูงจะนิยมเข้ากรุงเทพเพื่อชมภาพยนตร์ แต่สำหรับผู้ที่มีค่านิยมสมัยใหม่ระดับต่ำจะชมภาพยนตร์ในเขตท้องถิ่น ซึ่งเหมือนกับที่โรเจอร์สและชูเมคเกอร์กล่าวว่า บุคคลสมัยใหม่มีแนวโน้มที่จะเดินทางเข้ามาในเมืองหรือออกนอกบริเวณที่คนอาศัยอยู่บ่อย ๆ มากกว่าบุคคลที่มีความทันสมัยน้อยกว่า การที่บุคคลเข้ามาในเมืองบ่อยเท่ากับการสอนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และเกิดความเข้าใจผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้นลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะของบุคคลที่สามารถยอมรับสิ่งใหม่ได้ไม่ยาก ทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ง่ายขึ้น

สรรรค์วิ วิชาชีวะ (2525 : 243) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของประชาชนในท้องที่บางชั้น เขตมิวนิ พบว่า การสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยอย่างมีระดับนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาทั้งสองกลุ่มอาชีพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าถ้าการสื่อสารกับบุคคลภายนอกสังคมอยู่ในระดับสูง ความทันสมัยก็จะมีความเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

บุษบา สุธีธร (2528 : 58) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
พฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่น พบว่าคนที่ติดต่อกับสังคมภายนอก
สูง มีแนวโน้มที่จะมีความทันสมัยในระดับสูง

อัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2529 : 86) ศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของเยาวชนใน
เขตเมืองและชนบท พบว่า การติดต่อกับสังคมภายนอกมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับ
สื่อมวลชนอย่างมีนัยสำคัญ และการเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับลักษณะสมัยใหม่
อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ

จินตวดี พุ่มศิริ (2529 : 111) ศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง
พฤติกรรมการสื่อสาร ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัยของชาวไทยมุสลิมใน
อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พบว่า การติดต่อกับสังคมภายนอกมีความสัมพันธ์กับการ
เปิดรับสื่อมวลชนและความทันสมัย

5. อาชีพ หรือรายได้, สถานะทางเศรษฐกิจ

ศิริชัย ศิริกายะ (2525 : 155) ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนเพื่อการพัฒนา
ในเขตเมืองในชนบท โดยศึกษาเฉพาะอำเภอคลองหลวง และอำเภอลำลูกกา จังหวัด
ปทุมธานี พบว่าความมากน้อยของการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้นอยู่กับความแตกต่างของค่านิยม
สมัยใหม่ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง และระดับสถานภาพ
ทางเศรษฐกิจของประชาชน

อัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2529 : 85-86) ศึกษา
เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของ
เยาวชนในเขตเมืองและชนบทพบว่า เยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับสูงมี
แนวโน้มที่จะมีลักษณะสมัยใหม่ในระดับสูง และเยาวชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มี
แนวโน้มที่จะมีลักษณะสมัยใหม่ในระดับต่ำด้วย

นอกจากการศึกษาดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาถึงระดับ รายได้ของนักวิจัยท่านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับสื่อมวลชนและความทันสมัย ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะการวัดเกี่ยวกับรายได้ในสังคมไทย ยังเป็นปัญหาในเรื่องความเที่ยงตรง ของข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม

6. เพศ

อัจฉราวรรณ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2529 : 85) ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับการพัฒนาลักษณะสมัยใหม่ของเยาวชน ในเขตเมืองและชนบท พบว่าเยาวชนไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือหญิงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของการเปิดรับสื่อมวลชน นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรเพศมีความสัมพันธ์กับ ลักษณะสมัยใหม่เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยบุคคล กล่าวคือ เยาวชนเพศชายมี แนวโน้มที่จะมีลักษณะสมัยใหม่มากกว่าเยาวชนเพศหญิง

งานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งเสนอมานี้แล้ว นับเป็น แนวทางในการที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวคิดในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เพศ รายได้ อายุ ระดับการศึกษา การเปิดรับสื่อมวลชน การติดต่อกับสังคมภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย เพื่อเป็นการทดสอบแนวคิด ทฤษฎีที่คาดว่าจะมีความเป็นไปได้มากน้อยในสังคมของชาวไทย และสามารถนำมา ใช้ประโยชน์ในการสื่อสารเพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ต่อไป